

A görög írás

Az ásatások nyomán felszínre került emlékek arról tanúskodnak, hogy a Kr.e. II. évezredben Délkelet-Európa földjén is igen magas színvonalú műveltség virágzott, mely fénykorát Mükéné körül elnevezett korszak képviselte.

Mükéné körül görög törzsek építették és pusztították el, ennek hatására a kultúra hanyatlani kezdett.

A Kr.e. 8. századtól kezdve újra virágzásnak indul a városállamokban a művészet és a filozófia, kivételes értékű alkotásokat hagytak maguk után.

Egy görög monda szerint Kadmosz, föníciai királyi sarj alapította Théba városát és megajándékozta a görögöket a betűírás ismeretével.

Hérodotosz is említést tesz az ifjú királyról, akinek hatalmas szerepe volt az írástörténetben.

De a föníciai alfabétumból való származást nemcsak ezen írások erősítik meg, hanem konkrét tárgyi bizonyítékok is.

Az első bizonyíték:

- A betűk elnevezése, a föníciai alef görögül alpha, a béth=béta, gimel=gamma... stb.
- A betűk nevének a föníciaiban jelentésük van, a görögben viszont csak a betűket jelzik.
- A görög nyelvben 7 olyan mássalhangzó van, mely a szó végén is elhelyezkedhet, tehát ahol ez a 7 nem lehetett a szó vége, ott a többi mássalhangzóhoz egy „a”hangot toldottak.

A második bizonyíték:

- A betűk formájának azonossága a föníciaival.
- A legrégebbi görög feliratok, teljesen megegyeznek az Ahiram király kőkoporsójának felirataival.

Ahiram király síremlékének felirata, Kr. e. 1250 körül

Phoenician	Greek	Latin
𐤀	Α	A
𐤁	Β	B
𐤂	Γ	Γ
𐤃	Δ	Δ
𐤄	Ε	Ε
𐤅	Ζ	Ζ
𐤆	Η	Η
𐤇	Θ	Θ
𐤈	Ι	Ι
𐤉	Κ	Κ
𐤊	Λ	Λ
𐤋	Μ	Μ
𐤌	Ν	Ν
𐤍	Ξ	Ξ
𐤎	Ο	Ο
𐤏	Π	Π
𐤐	Ρ	Ρ
𐤑	Σ	Σ
𐤒	Τ	Τ
𐤓	Υ	Υ
𐤔	Φ	Φ
𐤕	Χ	Χ
𐤖	Ψ	Ψ
𐤗	Ω	Ω

A harmadik bizonyíték:

- A görög ábécé betűinek sorrendje, néhány eltéréstől eltekintve egyforma a föníciaival.

A negyedik bizonyíték:

- A legrégebb görög emléken a Dipylon-kancsón körbefutó felirat.(betűi jobbról balra haladtak) szabadfordításban a jelentése „Az nyeri el, aki táncosok közül a legkecsesebben járja.”

Kr.e. 7 században már feltűntek olyan feliratok is, melyek sorait jobbról balra, majd balról jobbra írták, vagyis áttértek a busztoferon (ökörszántás) írásmódra.

A görög írás betűi az egyik sorban jobbra, a másikban balra néztek.

Későbbi feliratokon más a balról jobbra haladó írásképpel találkozunk és Kr.e.500 után már ez az általános.

A betűírás átvételét nehezítette az, hogy a föníciai ábécé csak a mássalhangzókat jelölte, a görög nyelvben a magánhangzók és mássalhangzók egyenrangúak voltak, így ezek jelölésére is módot kellett találniuk.

A görögök változtatás nélkül átvették a 16 mássalhangzót, ami számukra felesleges volt abból alakítottak ki magánhangzókat.

- Pl.: alef-ből a-t, hé-ből e-t, héth-ből é-t, aijn-ből o-t, jod-ből az i-t, u jelölésére a waw szóból a v hang jelét használták fel.
- Az y ú-ként hangzott és a hosszú ó számára kialakították az omegát (Ω).

A görög találmányoságot képviseli még három mássalhangzó pár beillesztése az ábécébe: ph(ϕ), kh(χ), psz(ψ).

Így alakult ki a 26 betűs görög ábécé, majd ebből kiveszett két betű a diagramma és a koppá, a görög ábécé 24 állandó betűből állt.

A dór és az ión alfabétum.

- Az archaikus görög írásnak több változata is kialakult, de legelősebben a keleti (ión) és a nyugati (dór) változatai között mutatkozott. Leginkább a betűk formájában.

A cserépszavazás írástörténeti jelentősége.

Kleiszthenész Kr.e. 509-ben – a demokratikus kormányzat védelmében – bevezette az osztrakiszmoszt.

Népgyűlésen legalább 6000 athéni polgárnak kell részt vennie, titkos szavazás, a szavazás cserépdarabokon (osztrakon) történik.

Ezen népgyűléseken a számúzóttekről döntöttek.

93 / Osztrakonok az athéni Agoráról, rajtuk Ariszteidész, Kimón és Themisztoklész neve. Ilyen cseréptöredékekre írt szavazatokkal mindhármukat tíz évre számították Athénból.

